

Magazine van de Stichting voor Voortgezet Onderwijs Lelystad

ONDERWIJS IN ONTWIKKELING

Stichting voor Voortgezet Onderwijs
Lelystad

juli 2016

nummer 5, jaargang 2

Afscheid van onze hoofdredacteur

**'Als ik aan Arcus denk,
denk ik aan Kader.'**

- in gesprek met
Victoria Kingsley

**'Eerst vertrouwen,
dan luisteren.'**

- interview met de
communicatieadviseur

Barry Lommen:

**'Er moet altijd ruimte
zijn om uitzonderingen
te maken op regels.'**

**"WAT IS ER MIS
MET JOU?"**

A group of students are sitting at a long wooden table in a computer lab. In the foreground, a young man with light brown hair is looking towards the right. Behind him, three young women are looking at a computer screen. The woman on the far right is a Black woman with dark curly hair, wearing a blue and white floral patterned sweater. The other two women are white. They are all looking intently at the screen. On the table, there is a black keyboard, a black mouse, and some colorful cards or papers. In the background, there are other students and computer monitors. The room has large windows and a brick wall.

Colofon

Onderwijs in Ontwikkeling is een uitgave van de
Stichting voor Voortgezet Onderwijs Lelystad.
Postbus 2310,
8203 AH Lelystad
0320 240 500

www.svol.nl

Copyright © 2016 SVOL

Redactie, teksten en fotografie:

Marloes Vriens (hoofdredactie) (m.vriens@isg-arcus.nl)
Rhody Matthijs (r.matthijs@svol.nl)
Bert Gilbert (agilbert@sgl.nl)

Met bijdragen van

Judit Weekenborg (j.weekenborg@svol.nl)
Onno van Helden (o.vanhelden@svol.nl)
Barry Lommen (b.lommen@svol.nl)
Maarten van Oijen (mvoijen@sgl.nl)
Els den Boer (e.den.boer@svol.nl)

Design en realisatie:

Roeland Visser, CreatieveVrienden
(roeland@creatievrienden.nl)

Deze editie kwam mede tot stand dankzij:

Victoria Kingsley, Bashar en Sandra Grootenboer.

Inhoud

Onderwijs in ontwikkeling – voorwoord	3
'Het mooiste is nog niet gemaakt' Interview met Sandra Grootenboer – een OP'er met meer dan één passie	4
'Bashar, captain at sea' Interview met Bashar, leerling uit de vluchtelingenklas	6
'Het werkgeversmerk SVOL' De zoektocht naar een aantrekkelijk werkgeversmerk	7
De sterkte van de ketting wordt bepaald door de zwakste schakel Cluster havo/vwo – Onno van Helden	8
'Een tijd voor school en een tijd voor vrienden' Interview met Victoria Kingsley	10
Leren met ruggengraat Cluster vmbo - Judit Weekenborg	12
'Never a dull moment' Interview met OOP'er Rhody Matthijs	14
'De bedoeling' Een nieuwe 'Op de Barrycaden'	16

Voorwoord

Dit is de vijfde editie van *Onderwijs in Ontwikkeling*, het laatste nummer van dit schooljaar. Wat wilde de redactie bereiken met het magazine? We wilden vooral meer over elkaar te weten komen en elkaar op die manier inspireren. Bovendien vinden wij het magazine een goede manier om jullie op de hoogte te houden van de laatste ontwikkelingen rondom de clusters. Het was voor ons even spannend hoe jullie op het magazine zouden reageren, maar we krijgen veel positieve reacties en zien dat het veel gelezen wordt.

Thema van dit laatste nummer is dan ook terugkijken en vooruitkijken. Het is soms goed om stil te staan bij alles wat je doet. Wat zijn de hoogtepunten van dit schooljaar geweest? Wat was er minder leuk? Wat heb je bereikt? Wat heb je ontwikkeld? Heb ik plezier in wat ik doe? Wat zou ik volgend schooljaar anders doen? Het is goed om deze vragen voor jezelf te beantwoorden. Een inspirerende tekst van een bekende Loesje-poster: 'Een wijde blik verruimt het denken'.

Ik kijk terug op een mooi schooljaar waarin ik veel heb geleerd. Het was onder andere heel erg interessant om samen met de redactie dit magazine te ontwikkelen en uiteindelijk daadwerkelijk te realiseren. Er kwam ook een nieuwe uitdaging op mijn pad. Na acht jaar werkzaam te zijn geweest op ISG Arcus ga ik vanaf het nieuwe schooljaar mijn horizon verbreden bij een nieuwe werkgever. Maar natuurlijk blijf ik de ontwikkelingen van de SVOL volgen en het magazine lezen. Het magazine is namelijk ook digitaal te vinden voor belangstellenden van buiten de scholen. Het staat op de website van de SVOL, www.svol.nl.

In dit nummer kijkt examenkandidaat Victoria Kingsley terug op haar schoolloopbaan en kijkt ze vooruit naar nieuwe uitdagingen voor de toekomst. Bashar uit de vluchtelingenklas vertelt over zijn gevaarlijke reis naar Nederland, Sandra Grootenboer vertelt meer over haar passie naast het werk en Rhody Matthijs geeft inzicht in zijn functie als communicatieadviseur.

Namens de redactie wens ik jullie veel leesplezier en een fijne zomervakantie toe!

Marloes Vriens
Hoofdredacteur

'HET MOOISTE IS NOG NIET GEMAAKT'

Sandra Grootenboer is kunstdocente, cultuurcoördinator en leerlingcoördinator.

Daarnaast is haar passie het ontwerpen en maken van sieraden.

'Ik ben altijd al geïnteresseerd geweest in objecten die dicht bij de mens staan, zoals mode en bijvoorbeeld huishoudelijke objecten: dingen die met het dagelijks leven te maken hebben. Ik heb na mijn studie textiel – naast mijn baan als docent textiele werkvormen – gewerkt als restaurator en conservator van antiek textiel, en op die manier kwam ik ook in aanraking met het sieraden maken. Als ik daarmee aan de slag ging merkte ik dat ik de technieken die daarbij hoorden eigenlijk niet goed onder de knie had. Hoe kun je iets op een mooie manier solderen? Hoe krijg je een zilveren ketting op een netjes afgewerkte manier dicht? Al snel ben ik me gaan verdiepen in manieren om (edel)metaal te bewerken.

Op het moment dat ik begon met edelsmeden, nu zo'n acht jaar geleden, merkte ik dat ik het heel leuk vond, en dat ik er vooral ook allerlei ideeën bij had. Het ambachtelijke van het werken met gereedschappen, schuren, zagen, het werken met een brander: ik vond én vind het geweldig. Elke keer wanneer ik een nieuwe techniek ontdek, raak ik enthousiast. En ik wil vooral veel leren. Als ik een tangetje zie en ik weet niet precies waarvoor het dient, dan wil ik juist dát tangetje gebruiken. Ook het feit dat je echt een sieraad aan het maken bent, dat je echt iets creëert, boeit me enorm. Bovendien kun je op heel veel verschillende manieren werken: vanuit een voorbeeld plan, met een tot in detail uitgetekend ontwerp, maar je kunt ook gewoon dingen 'een beetje buigen' en kijken waar dat toe leidt. Beide werkwijzen hebben hun charme.

Ik werk ook regelmatig voor een opdrachtgever. Dat vereist weer een heel andere aanpak. Soms zijn de opdrachten heel open, en mag ik zelf weten wat en hoe ik iets maak, maar soms hebben mensen zelf al een vrij precies omlijnd idee van hoe ze willen dat iets eruit komt te zien. Dat kan het veel moeilijker maken, maar ook veel spannender. Daarom vind ik in opdracht werken ook heel leuk: het is elke keer anders, en de uitdaging is om het steeds weer beter te maken. Mijn motto is dan ook: 'het mooiste is nog niet gemaakt'. Het kan altijd beter of mooier. Dit idee gebruik ik ook veel tijdens mijn lessen.

De persoonlijke verbinding met kunst is groot. Ook bij mijn leerlingen. En omdat kunst zo persoonlijk is, kan het gebeuren dat mijn mening over het ontwerp van een leerling voelt als persoonlijke kritiek op hem of haar. Maar omdat ik zelf dat proces ook doormaak – bijvoorbeeld als ik mijn ontwerp laat zien aan een opdrachtgever

en er nog van alles aan veranderd moet worden - denk ik dat ik me vrij goed kan voorstellen wat de leerlingen 'doormaken', wat hun denkpatroon is. Soms vertel ik in de les ook over ervaringen die ik heb opgedaan tijdens een opdracht, over de uitdagingen die ik daarbij tegenkwam. Op die manier hoop ik dat leerlingen zien dat we allemaal problemen tegenkomen bij het uitvoeren van opdrachten, maar dat je door probleemoplossend te werken, maar ook door vol te houden en in mogelijkheden te denken in plaats van onmogelijkheden, tot een goed ontwerp kan komen.

In mijn functie als leerlingcoördinator komt dat denken in mogelijkheden ook van pas. Ik laat de leerlingen vaak zelf met een voorstel komen waarbij ze hun ideaalbeeld schetsen, en van daaruit kijken we naar een oplossing. En het leuke is dan dat wat leerlingen willen heel vaak gewoon mogelijk is.

Het feit dat je kunst maakt, en daarbij met een leeg doek begint, maakt ook dat je niet snel in een bepaald stramien denkt. Je moet open staan voor ideeën en oplossingen. 'Zo doen we het nooit' of 'dat kan niet' zal je mij niet snel horen zeggen. Een heleboel dingen kunnen namelijk wél. Je moet bereid zijn verder te kijken, maar ook om bepaalde dingen even te parkeren, of om te zeggen: 'we geven het een kans'. Verder vind ik het heel belangrijk om vooral heel veel 'plaatjes te kijken'. Je moet een referentiekader opbouwen van waaruit je verder werkt aan een oplossing van een probleem of een ontwikkeling of verbetering van een plan. Je hebt soms de neiging te verzanden in de dingen die je al weet.

Sinds kort ga ik weer naar school, dit keer naar de edelsmidvakschool in Amsterdam. Ik ben heel lang autodidact geweest. Ik las veel over edelsmeden op internet en keek naar YouTube-filmpjes en dergelijke. Maar op een gegeven moment merkte ik dat ik bij het zoeken naar antwoorden steeds weer nieuwe, onbeantwoorde vragen tegenkwam. Dat had tot gevolg dat ik bepaalde technieken ging mijden, omdat ik er gewoon niet genoeg van af wist. Toen ik me dat realiseerde bleef er eigenlijk maar één oplossing over: iemand zoeken die meer weet dan ik. Iemand die me bovendien dwingt nieuwe dingen te doen, om nieuwe technieken uit te proberen. Nu merk ik dat ik bepaalde technieken veel beter beheers, waardoor de 'geluks-factor' veel kleiner is geworden. Want als je precies weet wat je doet en waarom, is je kans op succes veel groter.'

BASHAR, CAPTAIN AT SEA

Onder de vluchtelingen die in Lelystad in de noodopvang in afwachting zijn van een asielpcedure zitten ook kinderen tussen de 12 en 18 jaar. Zij vallen onder de leerplichtwet en ISG Arcus en SGL verzorgen voor deze leerlingen onderwijs.

Maar wie zijn deze leerlingen? Wat zijn hun dromen en verwachtingen? En hoe kijken zij aan tegen het onderwijs dat ze volgen? We spreken Bashar op de dag dat ook de ouders van deze leerlingen een bezoek brengen aan ISG Arcus om te zien waar hun kinderen iedere dag naar school gaan. Bashar zit in de klas die 1W is genoemd. Deze klas staat onder de inspirerende leiding van Bertina de Vries.

Het interview is natuurlijk voor het grootste deel in het Engels, maar het valt op hoeveel Bashar al begrijpt van het Nederlands.

We hebben begrepen dat je nu ongeveer 2,5 maand in Lelystad bent. Kun je iets vertellen over de tijd daarvoor?

Ik kom uit Syrië en woonde in de stad Latakia, vlak bij de kust. Omdat ik 17 ben, zou ik binnenkort in dienst moeten en de legerbazen zetten in de oorlog altijd de jongste soldaten vooraan. Als een soort schild. Om mijn leven te redden is mijn vader met mij gevlucht.

Kun je ons iets vertellen over je vader?

Mijn vader is een alom gerespecteerde tandarts. Toch heeft hij alles opgegeven om mij te redden. Hier kan hij nog niet werken, maar hopelijk in de toekomst wel. Hij is echt een goede tandarts!

Wat een offer heeft hij dan gebracht!

Ja, daar ben ik ook heel dankbaar voor. Hij wilde mij redden. En dat is gelukt.

De reis was moeilijk, want we konden niet vliegen, omdat mijn vader Palestijn is. Daarom moesten we te voet door de bergen naar Turkije. Daarna hebben we negen uur op zee gedobberd voordat de kustwacht in Griekenland ons redde. Negen lange uren op een opblaasboot van negen meter. Met 45 mensen.

Van het eiland Samos gingen we naar Athene. Toen door Macedonië, Servië, Slovenië. Uiteindelijk zijn we 15 dagen onderweg geweest. Veel wachten en stil zijn om de politie te ontwijken. Toen kwam ik aan in Nederland.

Hoe is het om in Nederland te zijn?

Goed. Het is goed om je weer vrij te voelen en bezig te kunnen zijn met je toekomst. Hoe lang het ook allemaal duurt, want inmiddels zitten we al zeven maanden in Nederland. We zaten al in Assen, in Leeuwarden, in Zaandam en nu dan in Lelystad.

Mijn moeder en broertje zijn nog in Syrië.

De impact van deze laatste zin dringt dan door. Hoe wanhopig moet je zijn om niet alleen je opgebouwde tandartscarrière te laten gaan om daarna een reis vol gevaren te maken naar een land dat je niet kent, maar ook de helft van je gezin achter te laten? Hoe bang ben je dan voor het leven van je zoon? En wat zou dat doen met Bashar? Hoewel hij zich aardig redt met Engels, zijn vragen over wat hij voelt voor hem moeilijk te

beantwoorden. Het is toch vaak 'good' of 'not good'. De nuances van deze voor hem vreemde taal bestaan nog niet. Daar kunnen we alleen maar naar raden.

Tijd voor iets positiefs.

De vader van Bashar krijgt uitleg van Bertina de Vries over wat zijn zoon op school leert en doet.

Hoe is het nu?

Ik voel me erg welkom in Nederland. Ik voel me thuis en ben blij dat ik nu Nederlands leer. Een moeilijke taal, maar het lukt. In Nederland spreken de mensen wel vaak meteen Engels tegen je als ze denken dat je geen Nederlander bent. Een meisje dat ik ken woont in Duitsland en die spreekt al heel goed Duits, omdat ze daar weigeren Engels tegen je te spreken. Ik vind het heel lief dat mensen rekening met me houden, maar het maakt de taal leren wel moeilijker.

Wat ik op school leer, leer ik ook weer aan mijn vader. Het is ook belangrijk dat hij de taal leert, zodat hij ook hier kan laten zien dat hij een goede tandarts is.

En wat zijn jouw eigen dromen?

In Syrië zat ik op een zeevaartschool en ik wil nog steeds graag kapitein worden. Ik ben dol op de zee. Zelfs na die gevaarlijke reis die we gemaakt hebben. Kapitein is wat ik wil worden en ik hoop dat ik hier verder aan die droom kan werken.

Bashar zit in de opvang aan het Zuidervagenplein. Samen met zijn vader zit hij in een kamer. Ze zijn dankbaar, tevreden en hoopvol. 'Good', noemt hij de plek waar ze nu zijn. Al is er wel één dingetje...

Hoe is het eten?

De 'black box'. Dat is niet zo goed. We willen zeker niet klagen, maar het liefst maak en eet je natuurlijk wat je lekker vindt. Vooral voor de kinderen is het moeilijk. We willen het liefst zelf koken, maar dat kan nog niet. Nu krijgen we dus iedere avond een zwarte doos met eten, maar ik kan niet wachten tot we weer een keer echt Syrisch eten kunnen maken en proeven.

Ach, verder is alles prima. Het komt wel goed.

Bij het gesprek zit ook onderwijsassistent Ruud Canninga. Hem kennen we nog als verzuimcoördinator uit de eerste editie van dit magazine, maar hij heeft een opmerkelijke carrière-witch gemaakt. Daar gaat dit artikel niet over, maar dat leidde wel tot de volgende vraag.

Wat is het belangrijkste dat je van Ruud hebt geleerd?

De taal natuurlijk. Ik leer iedere dag weer nieuwe dingen. Ik ben heel blij met Ruud. Mijn eerste zoon gaat ook Ruud heten (*Of dit een grap is, zal de toekomst uitwijzen*). Het eerste wat ik echt onthouden heb is de zin: 'Wat is er mis met jou?' Dat zeggen we nu iedere dag tegen elkaar. We lachen veel. Lachen is goed. Very good.

De zoektocht naar een aantrekkelijk werkgeversmerk

Het werkgeversmerk SVOL

Al eerder schreven we hoe belangrijk het voor een organisatie als de SVOL is om de beste medewerkers te werven en te behouden.

Om te weten wat huidige maar ook potentiële collega's belangrijk vinden en wat ze zien als ze naar de SVOL (nu en in de toekomst) kijken, hebben we samen met specialisten op dit gebied onderzoek gedaan. Dit onderzoek bestond uit het lezen van trendrapporten, het bespreken van resultaten uit onderzoeken in vergelijkbare werkgebieden, maar vooral ook uit interviews met mensen die betrokken zijn bij de SVOL.

Zo hebben jullie al eerder kunnen lezen over een bijeenkomst met een heel divers groepje docenten, waarbij zij zich hebben uitgesproken over wat ze belangrijk en aantrekkelijk vinden aan werken voor een organisatie als de SVOL.

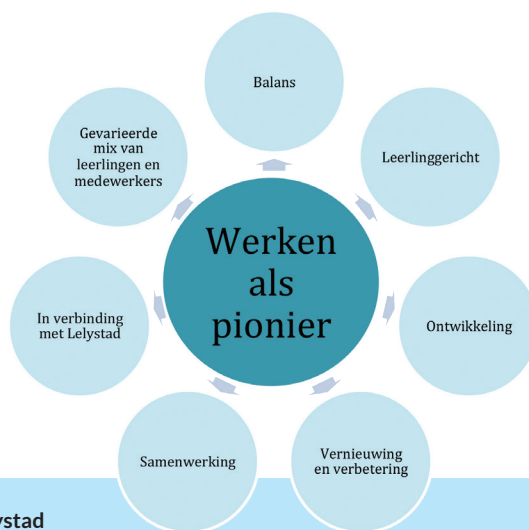
Dit alles vormt uiteindelijk ons werkgeversmerk of, zoals het in het jargon heet, de *Employee Value Proposition*. In feite zijn dat al die werkgerelateerde zaken (materieel en immaterieel) waarover we opscheppen tijdens een feestje. Een werkgeversmerk maakt ons aantrekkelijk voor nieuwe medewerkers en zorgt dat we heel gericht en goed kunnen werven.

Nu zegt de mening van deze mensen in combinatie met de resultaten van andere interviews en onderzoeken wel veel, maar niet alles. Daarom willen wij ook graag weten wat jullie van de resultaten vinden. Zijn de punten die je hieronder ziet staan inderdaad wat de SVOL aantrekkelijk maakt voor (nieuwe) collega's? Herkennen jullie je in het beeld dat geschetst wordt? Zijn dit inderdaad de waarden die we herkennen en belangrijk vinden?

Op- of aanmerkingen, maar ook steunbetuigingen, kun je mailen naar pz@svol.nl.

We zijn erg benieuwd naar jullie reacties.

Els den Boer, *hoofd personeelszaken*

De belangrijke waarden van de Stichting voor Voortgezet Onderwijs Lelystad

De kern ligt in het pionieren. Onderdeel uitmaken van belangrijke veranderingen, waar je nog invloed op kunt uitoefenen. Daarom bestaan invloeden die allemaal het werken binnen de SVOL aantrekkelijk maken. Dat geeft een totaalbeeld van wat de SVOL te bieden heeft aan en vraagt van (nieuwe) medewerkers. Hierbij gaan we uit van al het goede dat men nu ervaart en belangrijk vindt en wat de toekomst te bieden heeft en van ons vraagt.

- **Balans:** Een goede balans tussen werk en privéleven. Ruimte voor ontwikkeling
- **Leerlinggericht:** Naast de leerling staan met aandacht voor ieders achtergrond.
- **Ontwikkeling:** De lat hoog leggen voor jezelf en elkaar. Verant-

woordelijkheid voor de eigen ontwikkeling. Ruimte krijgen en ruimte nemen voor deze ontwikkeling.

- **Vernieuwing en verbetering:** Een innoverende werkomgeving vol nieuwe kansen om het onderwijs samen te verbeteren.
- **Samenwerking:** Werken door samen te leren en leren door samen te werken. Samen met meer dan het onderwijs zelf.
- **In verbinding met Lelystad:** Lelystad geeft lucht om te werken, te wonen en te genieten. Lelystad biedt kansen om samen te werken en onderwijs meer waarde te geven. Onderwijs biedt Lelystad kansen om te ontwikkelen.
- **Gevarieerde mix van leerlingen en medewerkers:** Diversiteit en een mooie afspiegeling van de maatschappij. Alles op basis van gelijkwaardigheid en in gezamenlijkheid.

“DE STERKTE VAN DE KETTING WORDT BEPAALD DOOR DE ZWAKSTE SCHAKEL”

Overgangen in het onderwijsstelsel leiden tot 'destructieve frictie' bij veel leerlingen en studenten.

De cijfers liegen er niet om. Veel leerlingen doubleren, stromen af, slagen niet in één keer of switchen en vallen uit in het vervolgonderwijs.

Als alle havo 5-leerlingen uit een klas van 25 zouden slagen en naar het hbo zouden gaan dan zouden we juichen en taart uitdelen. Het vervolg aan het hbo is voor deze leerlingen echter onzeker, blijkt uit het rapport *Instroom, doorstroom en uitval* van de onderwijsinspectie (2016). Landelijk blijken meer dan zes leerlingen uit die klas nooit een hbo-diploma te behalen waarvan er al minstens vier definitief zijn afgehaakt in het eerste jaar. Daarnaast zijn er vier leerlingen die in het eerste jaar van het hbo van opleiding zullen veranderen waardoor ze studievertraging oplopen. Na vier jaar hebben slechts 10 leerlingen uit deze klas een hbo-diploma behaald en na vijf jaar zijn dit er pas 13. Van de 25 leerlingen die in een havo 4-klas starten zijn er slechts acht die onvertraagd naar het tweede jaar van het hbo doorstromen (Vries, Schaken, & Fleur, 2015). Als het om een vwo-klas gaat dan zullen 12 van de 25 leerlingen hun universitaire opleiding afronden met een eindexamen binnen de nominale studieduur plus een jaar. Dat betekent dat 13 leerlingen meer dan twee jaar vertraging oplopen of helemaal uitvallen (Onderwijsinspectie, 2016).

Zwakste schakel

De overgangen die leerlingen maken in hun onderwijsloopbaan blijken zoveel oneffenheden te bevatten dat deze leiden tot destructieve frictie die nadelig is voor het leren en voor het welbevinden van een leerling of student. De verantwoordelijkheid voor deze frictie ligt in alle schakels van de onderwijsloopbaan van de leerling. De sterkte van de ketting wordt bepaald door de zwakste schakel.

Constructieve frictie

Het havo/vwo-cluster heeft als één van haar doelstellingen gesteld dat de frictie tussen het VO en het vervolgonderwijs, de frictie tussen PO en VO, maar ook de interne frictie tussen onderbouw en tweede fase weinig oneffenheden moet kennen en juist positieve gevolgen moet hebben. Volgens de praktijktheoretische benadering van doorstroom en de betekenis van een goede aansluiting (Asselt, 2007) moet er zelfs sprake zijn van constructieve fricties die het 'nieuwe' en 'spannende' van de overstap

benadrukken en pedagogisch en didactisch kunnen worden uitgebuit. Een nieuwe 'moeilijke' leertaak houdt de leerling alert. De overstap naar een nieuwe omgeving zou het leerproces juist moeten stimuleren. Zoals bovenstaande cijfers aangeven blijkt het in veel gevallen zo niet te werken. Het havo/vwo-cluster heeft gekozen voor een mix van middelen om te zorgen voor de verbetering in de aansluiting. Bijzonder hierbij is de keuze voor verticaal georganiseerde, kleinschalige deelscholen waar teams van leraren verantwoording mogen nemen voor de gehele schoolloopbaan van de leerling. Daarmee kan de aandacht voor de aansluiting bij het team als geheel worden

Onno van Helden

gelegd en niet alleen bij een individuele medewerker. De leden van deze teams kunnen zo beter op de hoogte zijn van de manier van werken op de voorafgaande scholen en vervolgopleidingen. Van belang is wel dat de eigenlijke overstap goed geregeld wordt en dat voldoende informatie wordt doorgegeven, teruggekoppeld en gebruikt (Helden, 2015). Hiervoor moeten leraren in de deelscholen een grote mate van ruimte krijgen om '[...] verantwoordelijkheid te nemen voor het geheel en niet alleen het vak en het eigen lokaal' (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2014). Dat biedt kansen om met elkaar binnen de school en vooral ook met de vervolgopleidingen en het primair onderwijs het nieuwe concept te ontwikkelen en creatieve oplossingen te ontwerpen om de doorstroom te verbeteren.

In de afgelopen maanden hebben vier werkgroepen zich gebogen over verdere ontwikkeling van het havo/vwo-cluster. Deze werkgroepen hebben in de afgelopen weken hun bevindingen gepresenteerd en een verder advies gegeven om de ontwikkelingen vorm te geven. Eén werkgroep heeft zich beziggehouden met de vraag hoe leerlingen kunnen ontdekken waar hun talent en affiniteit ligt, de tweede werkgroep heeft een eerste aanzet gegeven tot de invoering van Passend Onderwijs in het cluster en de samenwerking met het Aurum College in het bijzonder. De derde werkgroep schetst een kader waar de verschillende projecten aan moeten voldoen om de kwaliteit te beoordelen en te borgen. De vierde werkgroep ontwikkelt een overzicht van alle zaken die moeten worden voorbereid en worden vastgesteld voordat het havo/vwo-cluster daadwerkelijk van start kan gaan. Van onderwijskundige projecten tot lessentabellen tot verzuimprotocollen. Daarnaast wordt een naslagwerk gegenereerd met 'good practices' in het land waar samenwerking tussen havo en hbo en vwo en wo en po wordt geoptimaliseerd. Op 14 juni werden alle belangstellenden uitgenodigd om zich te laten bijpraten over de huidige ontwikkelingen.

Competenties en vaardigheden

De tweede bijzondere keuze binnen het havo/vwo-cluster betreft de unieke keuze voor het 20/80 model. Vier van de vijf dagen worden ingevuld zoals we dat altijd al gewend zijn; reguliere lessen volgens een lessentabel. De vijfde dag is gericht op het verwerven van competenties en vaardigheden die nodig zijn in de verschillende fases van je onderwijsloopbaan en in de samenleving. Projecten op basis van het principe van *onderzoeken & ontwerpen* waarbij leerlingen competenties verwerven om succesvol te zijn in het vo en algemene vaardigheden ontwikkelen om zich staande te houden in de samenleving (21e-eeuwse vaardigheden). Van groot belang zijn de doorstroomrelevante vaardigheden waarbij leerlingen worden voorbereid op hun loopbaan in het hoger beroepsonderwijs en in het wetenschappelijk onderwijs en authentieke, autonome keuzes leren maken voor een vervolgopleiding. Om deze competenties en vaardigheden te verwerven wordt gewerkt vanuit thema's waar leerlingen affiniteit mee hebben. Het werken vanuit je talent, autonome keuzes kunnen maken en werken in een contextrijke omgeving en in verbondenheid met de wereld om je heen vergroot je intrinsieke motivatie en daarmee de kans op succes. Om de motivatie van leerlingen maar ook van medewerkers te vergroten zal aan vier basisbehoeften moeten worden voldaan (Deci & Ryan, 2013). In een volgend artikel in dit magazine zal ik daarop ingaan.

Bronnen

- Asselt, R. v. (2007). *Doorstroom in onderwijs en de betekenis van een goede aansluiting*. Enschede: Saxion hogescholen.
- Deci, E., & Ryan, R. (2013). *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behaviour*. New York: Springer-Verlag.
- Helden, O. v. (2015). *Frictie in het onderwijs. De schoolloopbaan onderbroken*. Amsterdam: Centrum voor nascholing.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2014). *Leraar zijn*. Den Haag: Ministerie van OCW.
- Onderwijsinspectie. (2016). *Instroom, uitval en rendement. Opgeroepen op 05 28, 2016, van Deel 2: De staat van het onderwijs: <http://publicaties.onderwijsinspectie.nl/xmlpages/page/onderwijsverslag-2011-2012-onderwijs-in-sectoren/hoger-onderwijs/de-kwaliteit-van-het-hoger-onderwijs/instroom-uitval-en-rendement>*
- Vries, O. d., Schaken, J., & Fleur, E. (2015). *De overgang van havo naar hbo*. Amsterdam/Zoetermeer: Onderwijsraad.

EEN TIJD VOOR SCHOOL EN EEN TIJD VOOR VRIENDEN

Voor de 18-jarige Victoria Kingsley zijn het spannende tijden. De havo-leerling zit in haar examenjaar en op het moment van interviewen heeft zij haar examens net achter de rug. Het wachten is op de uitslag. Een mooi moment voor een terugblik op de afgelopen jaren en om vooruit te kijken naar de toekomst.

'In groep 8 van basisschool Het Baken was ik een half jaar afwezig door een ongeluk en kreeg daardoor niet veel mee. De citotoets had ik hierdoor ook niet goed gemaakt. De school gaf mij om die reden een bb-advies. Ik kwam er in de eerste periode van het eerste jaar op ISG Arcus achter dat dit niveau niet bij mij paste. Het bb-niveau was veel te makkelijk en ik haalde zonder te leren achten en negens. In de tweede periode ging ik leren op kb-niveau. Dit paste opnieuw niet bij mij. Ik haalde opnieuw met gemak achten en negens en was hierdoor nóg minder gemotiveerd. In de derde periode ging ik naar een gt/havo-klas, 1j, hier zat ik beter op mijn plek. In klas 2 ben ik aan de slag gegaan op havo-niveau, het niveau waarop ik examen heb gedaan.

De ongemotiveerde houding uit de eerste klas nam ik mee naar klas 3. Ik dacht dat ik alles gemakkelijk kon doen zonder te leren. Ik lette niet op, ik was alleen maar bezig met vrienden, ging liever naar buiten en had een 'het-zal-allemaal-wel'-houding. Gelukkig kwam op tijd het besef, dat was in de derde periode van dat schooljaar. Mijn ouders zeiden: er is een tijd voor school en er is een tijd voor vrienden. Ik moest toen hard aan de slag! En met resultaat, ik bleef niet zitten en ging door naar klas 4!

Examenjaar

Vorig schooljaar ben ik gezakt, te veel uitstelgedrag vertoond, uiteindelijk wel goed geleerd, maar ik was erg

zenuwachtig en had veel moeite met het vak wiskunde. Op dit vak ben ik uiteindelijk gezakt. Nu doe ik klas 5 opnieuw. Ik ben op tijd begonnen, heb een goede planning gemaakt en ben dit keer wel gemotiveerd. Hoe ik gemotiveerd bleef dit jaar? Als ik beseft dat ik iets echt moet doen, dan doe ik dat ook echt. Dan sluit ik me af en ga me focussen op de dingen die moeten gebeuren. Ik was dit keer totaal niet zenuwachtig tijdens de examens. In de zaal ben ik rustig naar mijn plek gegaan en stelde ik mijn andere klasgenoten gerust. Ik doe mijn best, meer kan ik niet doen. Het examen Duits was een moeilijk examen, Engels viel erg tegen, maar het examen wiskunde was echt te doen. Sommige examens heb ik nagekeken. Ik denk dat ik geslaagd ben.

Terugkijken op Arcus

Mijn leukste herinnering aan school is tegelijkertijd ook een verdrietige herinnering: de tijden met mijn vriendin Kader Karakus. Een klasgenoot uit klas 1 stelde haar destijds aan mij voor. Helaas is zij in 2011 overleden aan het gevolg van een aanrijding. Ze was altijd vrolijk, ook op moeilijke momenten. Dat was zo bijzonder aan haar. Als ik terugdenk aan de tijd op Arcus dan denk ik aan haar.

Wat maakt een school een prettige school voor mij? Leraren die naar je luisteren. En dat je jezelf kunt zijn en jezelf kunt ontwikkelen zonder dat mensen over je oordelen. Dit is niet vanzelfsprekend op scholen. Mijn tip aan docenten: probeer de leerlingen niet kwijt te raken! Blijf niet in je eigen wereld hangen maar betrek de leerlingen erbij. Niet alleen maar praten, maar op verschillende manieren de lesstof overbrengen. Neem als voorbeeld het vak geschiedenis. Ik vind het een saai vak, maar door het af te wisselen met filmpjes, aantekeningen en op een leuke manier vertellen met grapjes tussendoor blijven wij als leerlingen gemotiveerd. En betrek zoveel mogelijk het dagelijks leven erbij.

Toekomst

Volgend schooljaar ga ik naar Windesheim in Zwolle om de vierjarige hbo-opleiding Human Resource Management (HRM) te volgen. Ik ga graag met mensen om en wil ze helpen. Ik heb geen speciaal bedrijf in gedachten waar ik aan de slag zou willen, als het maar een leuk bedrijf is.

Dromen

Na mijn opleiding HRM een jaar op reis. Avontuurlijke dingen doen, bijvoorbeeld bergbeklimmen en skydiven. Mijn dromen voor Lelystad? School is gewoon goed, maar de stad is niets. Er moeten winkels komen die voor de jeugd leuk zijn. We zijn nu geneigd via internet te kopen, waardoor er winkels verdwijnen. En grotere eetketens moeten er ook komen, die heb je niet in het centrum.'

LEREN MET RUGGENGRAAT – ONTWIKKELKANSSEN VOOR ELKE LEERLING

Het vmbo-cluster heeft het afgelopen jaar een identiteit gekregen. We maken voor de jonge mensen in Lelystad een school waarin opstroom en doorstroom centraal staat en waarin eigenaarschap concreet wordt in het maken van keuzes en het loopbaanleren een centrale positie inneemt. Een school waar we denken en doen combineren in de lessen en de opleidingsstructuur. En... waarin leerlingen en medewerkers zich breed ontwikkelen, de eigen regie versterken en met plezier na een werkdag 'opgeruimd' naar huis vertrekken. De afgelopen maanden hebben al deze elementen een plek gekregen in de nieuwe school. Want wat echt belangrijk is, moet in de structuur van het cluster worden vastgelegd, zodat het niet verloren kan gaan.

Doorstroom en opstroom – uniek aanbod

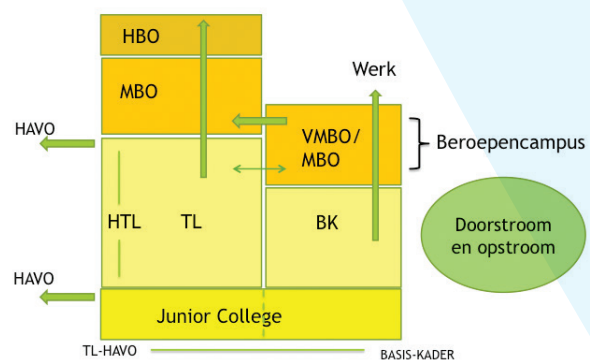
De ontwikkeling van talent, het opleidingsniveau van onze jongeren en de aansluiting met de arbeidsmarkt behoeft verbetering. Werk en de ervaring dat doorleren tot succes leidt zijn sleutels om een eigen leven op te bouwen en maatschappelijk van betekenis te kunnen zijn.

Met het nieuwe concept boeken we winst op drie vlakken:

Ten eerste maken we een doorlopende leerlijn met het mbo-niveau 1 en 2/3. Waarbij het nadrukkelijk de bedoeling is dat zoveel mogelijk leerlingen daarna verder leren op niveau 3 en 4 van het mbo.

Ten tweede wordt een versnelde doorstroom gerealiseerd in de doorlopende lijn vmbo-mbo-hbo. Hierbij sluiten we het komende jaar aan bij het landelijk traject waarbij de vraag is hoe we leerwinst definiëren en dit voor leerlingen vertalen naar tijd, inhoud en/of kwalificatie. Als laatste maken we in nauwe samenwerking met het havo/vwo-cluster een tl/havo-stroom waarbij leer-

lingen met zeven avo-vakken en een bijpassende manier van leren in één doorlopende leerlijn, zonder aansluitingsproblemen, kunnen overstappen naar de havo.

Samenwerking vmbo en mbo – een verrassende start

Op 24 mei heeft de officiële start plaatsgevonden van het vmbo-mbo-traject waarin we de stand van de SVOL en het mbo hebben gedeeld. Het bleek voor ons een verrassend begin! Het MBO College Lelystad presenteerde hun ontwikkeling van de afgelopen drie jaar in leerlingenaantallen, niveaus, tevredenheid van leerlingen en van bedrijven. En die cijfers zijn heel goed. Een paar bijzonderheden:

- Meer dan de helft van de leerlingen komt van buiten naar MBO College Lelystad voor de kleinschaligheid, de sfeer en/of de kwaliteit van het aanbod;
 - Het overgrote deel van de populatie betreft leerlingen op niveau 4;
 - De tevredenheid van leerlingen en van stagebedrijven over MBO College Lelystad ligt boven het landelijk gemiddelde;
 - Ze behoren tot de goede mbo's in Nederland.
- Dat is fijn te horen van een partner waar we zo intensief mee gaan samenwerken en interessant voor de tl. Want de beroepencampus biedt ook een aantrekkelijke leeromgeving voor tl-leerlingen die als zevende vak een beroepsgericht keuzedeel gaan doen.

De eerste fase van het ontwikkeltraject loopt tot 1 januari 2017. In deze fase maken alle afdelingsleiders vmbo van de SVOL en de opleidingsmanager van het mbo samen de eerste keuzes. Vanaf januari kunnen de docenten van beide scholen aan de slag met het invullen van de keuzedelen.

Nieuwe examenprogramma's BK – aan de slag met leertaken

Het nieuwe vmbo en vooral het beroepsgerichte programma biedt de kans leerstof te moduleren waardoor leerlingen verschillende leerroutes kunnen volgen. Dat betekent ook dat het uitgangspunt van de school niet docentgestuurd, niet leerlinggestuurd, maar programmegestuurd is. De docenten van de beroepsgerichte vakken staan op scherp omdat op 1 augustus 2017 de nieuwe vmbo-programma's worden ingevoerd. Caroline de Haas stuurt, net als voorgaande jaren, dit project aan en begint met de leertaken in de profielvakken. Vanaf januari 2017 worden met het mbo de keuzevakken bepaald en uitgewerkt.

Brede vorming – kennis, kunde en karakter

Een eerste weekindeling is gemaakt. Bijna dagelijks willen we leerlingen de ruimte geven om een speci-

fiek programma te volgen. Dit zal deels herstel en ondersteuning zijn en zo invulling geven aan de vraag naar Passend Onderwijs. Maar ook kansen bieden aan leerlingen om eigen talenten te ontwikkelen en te verdiepen.

Hoe verder – drie ontwikkellijnen op een rij

Het vmbo-cluster kent drie ontwikkellijnen die met elkaar te maken hebben, maar in tijd niet helemaal parallel lopen. Zo heeft de ontwikkeling van het nieuwe examenprogramma prioriteit omdat dit m.i.v. augustus 2017 ingaat. Halverwege volgend jaar sluit het mbo daarbij aan om met het vmbo de keuzevakken vast te leggen. Tegelijkertijd wordt in de clusterbijeenkomsten nagedacht over de werkwijze in de les, samenhangende opdrachten, de leerlingbegeleiding. Daarnaast bezoeken we bedrijven en vervolgopleidingen in de regio om te zien waar onze leerlingen een plek kunnen vinden. En als laatste willen we ook keuzes maken in hoe we als docenten een team vormen rond een groep leerlingen.

Kortom, de basisstructuur staat. Voor de verdere invulling en vertaling naar de dagelijkse praktijk vragen we iedereen mee te denken en mee te doen. Op de SVOL-dinsdagmiddag zal telkens een dossier gezamenlijk worden uitgewerkt. Zo wordt de school van ons allemaal.

Judit Weekenborg

De kern van het ontwerp

De laatste maanden werden ideeën vertaald naar een basisstructuur van de nieuwe school. Dat is altijd ingewikkeld, maar ook de proef op de som. Een schoolweek maken die voldoet aan de principes van je ontwerp, daar gaat het uiteindelijk om.

Deze principes zijn:

1. Leren met ruggengraat – voorbereid de les in/naar huis als het af is
2. Ervaring is de basis voor keuzes – elke week de leerloopbaan als onderlegger
3. Eigenaarschap en verantwoordelijkheid – oefenen met leertaken
4. Rust in de school – minder wisselingen/vaste structuren
5. Docenten vormen een collectief – kleine teams - je werk doe je op je werk

NEVER A DULL MOMENT

De grootste fout die je als communicatieprofessional kan maken is denken dat alle communicatie in en van een organisatie te organiseren is. Zodra je accepteert dat dat niet zo is, kun je echt veel werk verzetten en een mooie functie hebben.

We zijn op bezoek bij Rhody Matthijs, communicatieadviseur van de SVOL, en hij steekt meteen van wal.

Wat is precies je functie?

Ik zie het als mijn taak om gesprekken op gang te brengen en te houden. Vroeger werd communicatie vooral gezien als zenden. Men sprak over het ZBMO-model (Zender Boodschap Medium Ontvanger), maar dat is een heel beperkt model. Zo lijkt het bijvoorbeeld net alsof de ontvanger een soort passieve luisteraar is waar informatie in kan worden geïnjecteerd. Bovendien leven we in een wereld waar informatie overal en op allerlei manieren tot ons komt. Daar maken we, op basis van ons eigen referentiekader zelf een selectie uit en zo interpreteren we alles op onze eigen manier.

Het is mijn functie om te luisteren en dan te adviseren hoe een bepaalde boodschap het beste gecommuniceerd kan worden. En met 'beste' bedoel ik dan: tijdig, volledig, aantrekkelijk en passend. Het is echt niet altijd zo dat de beste argumenten zorgen voor het meeste enthousiasme. Er spelen nog veel meer dingen en de rol van emotie mag je niet onderschatten. Pas als mensen je vertrouwen,

willen ze naar je luisteren.

En dan is het nog mijn functie om, als men het met dat advies eens is, te zorgen dat het ook zo wordt uitgevoerd.

En als ze het er niet mee eens zijn?

Het blijft een advies en je werkt soms met compromissen. Het is natuurlijk wel mijn werk om mensen te overtuigen, maar vaak zijn er nog veel meer belangen en inzichten die net zo belangrijk of zelfs belangrijker zijn.

Wat maakt je werk leuk?

Dat je nooit precies weet wat een dag zal brengen en dat er zoveel verschillende kanten aan het werk zitten. Never a dull moment.

Grofweg kun je mijn werk indelen in drie gebieden: interne communicatie, externe communicatie en crisiscommunicatie. Alles heeft zijn eigen uitdagingen.

Kun je een uitdaging noemen?

Nou ja, de belangrijkste uitdaging was dat ik ongeveer

een jaar geleden met deze baan begon en er toen eigenlijk nog niet zoveel lag. Eerlijk gezegd vond ik dat ook wel fijn, want op een leeg canvas is het fijn schilderen. Daarbij heb je natuurlijk wel nodig dat je leidinggevende je het gevoel geeft dat communicatie belangrijk wordt gevonden. Dat gevoel heb ik nu zeker.

Ik heb toen de verschillende doelgroepen in kaart gebracht en gezocht naar boodschappen en middelen die daarvoor geschikt waren. We hebben een nieuwe website ingericht, de huisstijl omgegooid, dit prachtige magazine gerealiseerd, gewerkt aan een interne (en uiteindelijk ook externe) digitale nieuwsbrief en ga zo maar door. Ik ben ontzettend trots op wat we in relatief korte tijd gerealiseerd hebben. Maar dit zijn natuurlijk allemaal maar middelen. Het gaat om het resultaat.

En wat moet dat resultaat dan zijn?

Een organisatie die goed communiceert, met elkaar en naar buiten. En in dit geval is er natuurlijk nog een ander groot belang: het onderwijs van de toekomst.

Is dat een groot deel van je werk?

Ja, je kunt wel zeggen dat we daar de afgelopen maanden het drukst mee zijn geweest. Ik geloof wel dat dat resultaat heeft gehad, we zijn nu verder dan ooit, maar we zijn er zeker nog niet.

Wat heeft het afgelopen jaar het meeste indruk op je gemaakt?

Het dramatische overlijden van een leerling en haar moeder en het effect dat dat heeft op een organisatie en de gemeenschap eromheen is iets dat me niet alleen persoonlijk raakte, maar ook professioneel het uiterste van me vergde. Juist ook omdat het me zo raakte, is het lastig om professioneel de stappen te volgen die je ooit op papier hebt gezet, mocht het ooit nodig zijn.

In dit soort situaties bepaalt de gebeurtenis, maar vooral ook het effect dat het heeft op de buitenwereld, de manier waarop je communiceert. Hierbij rekening houdend met de belangen die er spelen bij de nabestaanden en de politie kom je dan tot een strategie die je snel moet uitrollen.

Ondertussen word je voortdurend gevoed door berichtgeving van alle kanten en wordt er aan je getrokken door regionale en landelijke media.

Uiteindelijk hebben we geprobeerd zo duidelijk en volledig mogelijk te communiceren, maar ook recht te doen aan ons eigen gevoel en dat van de mensen tot wie we ons richtten. Ik ben trots op het resultaat, maar het waren slopende dagen.

Neem je dan ook je werk mee naar huis?

Dat kun je wel zeggen. Ik heb Fleur zelf ook nog lesge-

“Het is echt niet altijd zo dat de beste argumenten zorgen voor het meeste enthousiasme.”

geven. Dan kun je niet zomaar afstand nemen van wat er gebeurt. Ik denk wel dat dat onze berichtgeving ten goede is gekomen. Het gevoel was echt.

Wat is je belangrijkste communicatiekanaal?

Het klinkt misschien gek, maar dat zijn eigenlijk de mensen. Niet de website, niet de boekjes, de gidsen of de Facebookpagina. Het zijn de mensen die, door met elkaar en anderen te praten, de belangrijkste rol vervullen. Natuurlijk niet altijd bewust.

Kijk, ik kan nog zulke mooie middelen inrichten, maar als het verhaal rammelt en de meerderheid van de collega's geen ambassadeur is, ga je alsnog nat.

In het proces naar twee nieuwe onderwijsclusters zie ik nog altijd dat gesprekken die Barry, Filip-Wim, Judit en Onno voeren met bijvoorbeeld de gemeenteraad of het bedrijfsleven verreweg het meeste resultaat hebben. En waarom is dat? Omdat ze erin geloven en mensen dat meteen aanvoelen. En omdat mensen het liefst gewoon in gesprek zijn met elkaar. Face-to-face.

Op de Barrycaden

DE BEDOELING

Socrates noemde het *Dragende Ideeën*, een grondbeginsel dat richting geeft aan alles wat je doet. Simon Sinek schrijft over het *Waarom* in zijn boek *Start with Why* en Wouter Hart noemt het in *Verdraaide Organisaties* *De Bedoeling*.

Alle drie pleiten ze ervoor centraal te stellen waarom je doet wat je doet en niet meteen te beginnen met nadenken over hoe je dat wil doen en welke middelen ervoor nodig zijn.

Een druk, maar in vele opzichten ook spannend schooljaar zit er bijna op. Omdat de invulling van de clusters juist vanuit de inhoud wordt vormgegeven, hebben we onszelf vaak de vraag gesteld: Waarom doen we dit? Waarom ben ik ooit het onderwijs in gegaan? En wat is de bedoeling van dat onderwijs?

Analyse

Zo ben ik ook begonnen met het bedenken van de contouren. Ik heb een analyse gemaakt en heb daarna gekeken wat er nodig was om ervoor te zorgen dat we het beste uit ons onderwijs kunnen halen. Alles geredeneerd vanuit wat voor mij de bedoeling van onderwijs is: ervoor zorgen dat leerlingen hun talenten optimaal kunnen ontwikkelen en benutten en ze begeleiden naar een succesvolle carrière in het vervolgonderwijs en op de arbeidsmarkt.

Zo hebben we samen de verdere invulling ook aangepakt. We zijn teruggegaan naar de kern en hebben zo onze plannen verder ontwikkeld. Daarbij hebben we ons niet laten leiden door beperkingen. En zo hoort het ook.

Dienstbaar zijn

Toen ik aan anderen vertelde over onze plannen, zeiden vooral: Mooie plannen, goed voor je onderwijs, maar heb je wel nagedacht over de bekostiging? Simpel gezegd: een brede scholengemeenschap levert een hogere bekostiging op. Voor een havo/vwo-school zal deze bekostiging lager zijn. Dat is ook wel waar, maar moet dat dan bepalen hoe je je onderwijs vormgeeft? Nee, natuurlijk niet. Regels, systemen en processen moeten dienstbaar zijn

aan het doel van je onderwijs. Niet andersom.

Daarom hebben we niet de inhoud aangepast, maar zijn we gaan zoeken naar manieren om onze plannen toch uit te voeren. Juist omdat we weten dat we inhoudelijk een goed plan hebben. Bezoeken aan en overleg met OC&W waren het gevolg.

**"We hebben ons niet laten
leiden door beperkingen.
En zo hoort het ook."**

Rigide

In de dagelijkse praktijk krijgen regels, systemen en processen vaak de meeste aandacht. Denk bijvoorbeeld aan de geformuleerde normen voor de overgang naar een volgend leerjaar. Het rigide toepassen van de afgesproken regels zou in individuele gevallen een leerling tekort kunnen doen. Er kunnen altijd andere factoren een rol spelen die ons vragen een uitzondering te maken op regels. Hiervoor moet altijd ruimte zijn.

Ontwikkeling

Het idee over de bedoeling van onderwijs is ook wat we samen delen. Als we iedere dag bezig zijn met het realiseren van die bedoeling, zullen ons onderwijs en wijzelf altijd in ontwikkeling blijven. Precies zoals de wereld om ons heen.